

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

Jätelain kokonaisuutta ajatellen toiseen lukuun ehdotetut muutokset ovat, kuljetusjärjestelmäratkaisu ja kuntien ja tuottajien yhteistyövelvoite huomioiden, perusteltuja. Näkemyksemme mukaan 15 §:ään ehdotetut erilliskeräysvelvoiterajat ovat tarpeellisia jätedirektiivin edellyttämien velvoitteiden täyttämisen sekä jätehuollon kehittämisen kannalta. Esitämme muutamia huomioita ehdotetuista muutoksista alla.

15 § Jätteiden erilliskeräysvelvollisuus

Voimassa olevan jätelain jätteiden erilläänpitovelvollisuus muutettaisiin erilliskeräysvelvollisuudeksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lähtökohtaisesta velvollisuudesta kerätä erillään uudelleenkäytön valmisteluun, kierrätykseen tai muuhun hyödyntämiseen soveltuvat jätteet. Lisäksi säännöksessä määritellään erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytykset sekä annetaan asetuksenantovaltuus säätää tarkemmin mm. erilliskeräysvelvoiterajoista.

Pidämme 15 §:ssä esitettyjä edellytyksiä paikalliseen poikkeamiseen erittäin tärkeinä toimivan ja tehokkaan jätehuollon turvaamisen kannalta. Mahdollisuus perusteltuun, paikalliseen velvoitteista poikkeamiseen on olennaista sisällyttää pykälään, sillä sen avulla voidaan säätää asetuksen tasosta poikkeavia velvoiterajoja ottaen huomioon paikalliset ja alueelliset olosuhteet sekä kohtuullisuuden vaatimus.

Kannatamme ehdotettua sääntelytapaa, jossa asetuksen tasolla säädettävistä asumiseen kohdistuvista erilliskeräysvelvoitteista voitaisiin säädettyjen edellytysten täytyessä poiketa

jätehuoltomääräyksissä myös löyhempään suuntaan. Löyhempään poikkeamisen mahdollisuuden rajaaminen säädettyjen edellytysten täyttymiseen ja 91 §:n yhteydessä säädettyyn säännölliseen uudelleentarkasteluun antaa yksiselitteisen viestin siitä, että kyseessä on poikkeus.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

Kiitämme jätelain 5 lukuun ehdotetuista muutoksista. Mielestämme lukuun 5 ehdotetut muutokset ovat välttämättömiä kuntavastuullisen jätehuollon kokonaisuuden ja jätteen kuljetusjärjestelmän kehittämiseksi, kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sekä eri tahojen roolien selkeyttämiseksi.

Korostamme, että erityisesti ehdotettu jätteenkuljetusjärjestelmän uudistus ja niin kutsutusta kaksoisjärjestelmästä luopuminen ovat selvitysten osoittamalla tavalla ehdottomia edellytyksiä yhteisten, Suomea kansallisesti sitovien yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisessa.

Muistutamme, että monet kierrätystavoitteiden saavuttamisen haasteet sekä kunnallisen jätehuoltojärjestelmän kipukohdat liittyvät valintoihin kiinteistön haltijan järjestämän ja kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen välillä. Kiinteiden jätteen kuljetusjärjestelmäkysymyksen ratkaisu esitetyllä tavalla vähentäisi merkittävästi, kiristyvien erilliskeräysvelvoitteiden myötä, kasvavista kuljetussuoritteista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ympäristöön sekä poistaisi kiinteiden jätteen osalta kuljetusjärjestelmiä koskevaan päätöksentekoon liittyvän hallinnollisen taakan sekä kunnissa että tuomioistuimissa. Tällä olisi tervehdyttävä vaikutus jätehuoltoalan kehittämiseen kokonaisuutena osana kiertotaloutta.

35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Kiitämme jätelain 35 §:ään ehdotetuista kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestämisen muutoksista, joiden avulla, yhdessä 37 §:ään ehdotetun muutoksen kanssa, poistettaisiin kunnan mahdollisuus ottaa käyttöön kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus kiinteiden jätteen kiinteistöittäisessä kuljetuksessa.

Ehdotettu kuljetusjärjestelmä uudistus, jossa kiinteiden jätteen osalta luovutaan kokonaan kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta, on merkittävä askel kohti jätehuollon kehittämistä kokonaisuutena. Tämä edesauttaa yhteisten kierrätystavoitteiden saavuttamista. Voimassa olevan jätelain mahdollistama jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmä on tunnistettu kunnallisen jätehuoltojärjestelmän kiperimmäksi ongelmaksi myös Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n toimialueella. Kaksoisjärjestelmään kytkeytyvä kuljetusten järjestämisen epäyhtenäisyys on puolestaan vaikeuttanut olennaisesti jätelain muutoksen valmistelun yhteydessä toteutetuissa selvityksissäkin tunnistetusti kierrätystavoitteisiin pääsemistä sekä aiheuttanut kohtuutonta hallinnollista kuormaa jätehuoltoviranomaisille, kunnille sekä tuomioistuimille.

Pidämme erittäin tärkeänä, että kunnalle tulee nykyiseen tapaan säätää ensisijainen oikeus tarjota tuottajien keräystä täydentävää keräystä. Tällöin kunnille jää vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa

asetuksen erilliskeräysvelvoiteajan ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen erilliskeräysratkaisuja, kuten esimerkiksi tiettyjen alueiden monilokerokeräyksestä tai yhteiskeräyksestä ("korttelikeräys") määrääminen jätehuoltomääräyksillä.

Katsomme, että jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmästä luopuminen on välttämätön edellytys, jotta pystymme kehittämään jätehuoltoa asukkaiden ja yhteiskunnan parhaaksi. Tämä vaikuttaa myös positiivisesti yhdyskuntajätehuollon kierrätystavoitteisiin pääsemisessä.

Tehdyissä asiantuntijaselvityksissä (esimerkiksi Suomen Ympäristökeskuksen tuottama "JÄTEKIVA") on todettu, että ainoastaan kunnan järjestämässä kiinteän jätteen kuljetuksessa kunnan on mahdollista toimeenpanna erilliskeräysveloitteet kattavasti, tehokkaasti ja kasvavan logistiikan ympäristövaikutukset minimoiden, hyödyntäen kaikkia käytettävissä olevia keinoja. Näitä keinoja ovat muun muassa lajitteluun kannustava jätetaksa, keräysmenetelmien, kuten yhteis- ja monilokerokeräyksen laaja ja systemaattinen kehittäminen sekä hyödyntäminen, jätteenkuljetusten logistiikan kokonaisvaltainen suunnittelu sekä kuntien ja tuottajien pakkausjätteiden keräyksen yhteistyöhön liittyvän tuottajien maksaman korvauksen päätyminen kuntalaisten hyväksi ehdotetun mukaisesti. Näkemyksemme mukaan kaksoisjärjestelmästä luopuminen on alan kehittymisen ja toimijoiden yhteistyön kannalta välttämätön, erittäin tervetullut ja toimintaympäristöä selkiyttävä sekä vakauttava muutos.

Näkemyksemme mukaan ehdotettu muutos vähentää olennaisella tavalla nykyiseen sääntelymalliin liittyvää hallinnollista taakkaa ja jatkuvia hallinto-oikeusprosesseja. Toistuvat kuljetusjärjestelmäpäätökset, niihin liittyvät selvitykset ja jatkuvasti meneillään olevat valitusprosessit ovat aiheuttaneet monien jätelaitosten toiminta-alueilla kohtuutonta työtaakkaa sekä viranomaisille että jätelaitoksille. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n toimialueella valtaosa kiinteän jätteen kuljetuksesta järjestetään edelleen ilman lainvoimaista kuljetusjärjestelmäpäätöstä. Järjestelmän seuraaminen ja valvonta on ollut haasteellista myös viranomaisille. Esimerkiksi lain vaatimusten mukaista jätteenkuljetusrekisteriä ei viranomainen ole saanut kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän haasteellisuuden takia käyttönsä vielä. Myös jätteiden ohjautumisessa oikeisiin vastaanottoaikoihin on ollut toistuvia puutteita, joihin viranomainen on joutunut puuttumaan.

Kuljetusjärjestelmäkysymykseen kohdennetut resurssit ovat olleet poissa kokonaisvaltaisesta kuntavastuullisen jätehuollon kehittämisestä ja olleet omiaan aiheuttamaan järjestelmän pirstaloituneisuutta ja tehottomuutta. On kuvaavaa, että niissä jätelaitoksissa, joiden toiminta-alueilla on ollut pitkään käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus, on voitu keskittyä aidosti kierrätyksen ja muuhun jätehuollon kehittämiseen. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, Pirkanmaalla, Jyväskylässä sekä Kuopiossa ja muualla Savo-Pielisen jätelautakunnan alueella on laajennettu voimakkaasti kierrätettävien hyötyjätteiden erilliskeräystä. Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen ansiosta keräys on myös saatu käytännössä kustannustehokkaasti ja toimivasti järjestettyä, logistiikasta aiheutuvat ympäristöhaitat minimoiden. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n alueella resursseja on kohdennettu kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta paikkaavaan järjestelmään, jotta jätteenkuljetuspalveluita on pystytty tarjoamaan kaikille kiinteistöille.

Muistutamme, että kunnan järjestämä jätteenkuljetus takaisi tasapuolisen ja kohtuullisen jätehuoltopalvelun hinnoittelun ja parantaisi jätteenkuljetuspalvelujen saatavuutta kaikkialla Suomessa. Useissa kunnissa kiinteistön haltijan jätteenkuljetusjärjestelmässä toimii tehtyjen selvitysten ja arviointien perusteella tällä hetkellä vain yksi yritys. Näin on myös Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n alueella. Osa kuljetusyrittäjistä on myös ilmoittanut, etteivät tarjoa toimialueellansa lainkaan huomattavasti kannattavia hyötyjätteiden erilliskeräilypalveluja. Tämä kiinteistönhaltijan

jätteenkuljetusjärjestelmämalliin liittyvä markkinoiden toimimattomuus heikentää paitsi kierrätystavoitteiden saavuttamista, myös asukkaiden tasapuolista kohtelua palveluiden saatavuuden sekä jätehuollon kustannusten osalta

Korostamme, että kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen ei miltään osin vähennä tai kavenna alan yksityisten yritysten liiketoimintaa – päinvastoin, kuntaurakoiden kilpailuttaminen tarjoaa lisää vakaita työmahdollisuuksia niin uusille kuin jätealalla jo toimiville yrityksille. Esimerkiksi Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n toimialueella kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa alueella toimivien kuljetusyrittäjien määrä on toiminta-aikanamme puolittunut. Uutta jätteenkuljetusyritystoimintaa on syntynyt nimenomaan ja ainoastaan kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kilpailutuksen yhteydessä. Julkisen hankinnan kautta kuljetusmarkkinoita pystytään tervehdyttämään ja kehittämään aikaansaamalla luonnollista kilpailua, mikä puolestaan varmistaa, että kotitalouksien maksamat hinnat välttämättömyyspalvelusta pysyvät kohtuullisina ja tasapuolisina eri puolilla Suomea asuville. Kuntatoimijan tavoitteena on järjestää jätehuoltopalvelut mahdollisimman kattavasti ja kustannuksia minimoiden omakustannushintaan, kun taas yksityisen yrityksen tavoitteena on voiton maksimointi. Voiton maksimoinnin välineenä jätehuollossa on ollut kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Näkemyksemme mukaan kuntavastuullisen jätehuollon ulkopuolella olevien toimintojen ja kiinteistöjen jätteenkuljetusten määrä tulee kasvamaan uusien hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoimintaan kohdistuvien erilliskeräysvelvoitteiden myötä. Uudet hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt jätelain velvoitteet synnyttäisivätkin kokonaisuutena paljon uusia työpaikkoja ja työmahdollisuuksia yksityisille yrityksille erilliskeräysvelvoitteiden lisääntyessä merkittävästi sekä kuntavastuullisessa jätehuollossa että sen ulkopuolelle lukeutuvissa toiminnoissa.

Mielestämme pykälän perusteluissa avatut siirtymäajat olisivat tarpeellisia ja perusteltuja, sillä sekä kunnille että yrityksille on hyvä turvata riittävästi aikaa muutoksiin valmistautumiseen. Näkemyksemme mukaan on hyvä, että erilliskerättävien jätteiden kuljetuksia koskeva kahden vuoden siirtymäaika olisi yhdenmukainen ehdotettujen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskevien siirtymäaikojen kanssa ja sekajätteiden osalta jätettäisiin viiden vuoden siirtymäaika.

36 § Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Jätteenkuljetusten urakoiden kilpailuttamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi selvästi nykyisestä, tavoitteena parantaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia saada kuljetusurakoita. Pidämme ehdotetun säännöksen tavoitteita erittäin kannatettavina.

Näemme markkinavuoropuhelun lisäämisen pykälään positiivisena asiana. Markkinavuoropuhelun ohella on kuitenkin olennaista kehittää yhteisiä käytäntöjä ja lisätä pk-yritysten tietoutta ja osaamista kilpailutuksiin osallistumisessa. Pidämme hyvinä myös ehdotukseen sisältyviä säännöksiä pk-yritysten erityisestä huomioinnista jätteenkuljetusten kilpailutuksissa sekä kilpailutuksiin osallistuvien yritysten tasapuolisesta kohtelusta. On myös kuntien jätelaitosten vahva tahtotila, että jätteenkuljetusten kilpailutuksiin osallistuu mahdollisimman paljon kaikenkokoisia yrityksiä. Alan keskittyminen vain muutamalle toimijalle ei ole kenenkään etu.

Näkemyksemme mukaan ehdotettu säännös perusteluineen ohjaa tarkoituksenmukaisella tavalla kuntien jätelaitosten jätteenkuljetuspalveluiden hankintaa hankintalainsäädännön ohella. Samalla se vahvistaa jo tehdyn työn merkitystä: jätelaitosten kuljetusurakoiden kilpailutuksissa on jo nykyisin kiinnitetty huomiota pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksien turvaamiseen urakka-alueiden kokoon ja ajoitukseen liittyvässä suunnittelussa sekä yrityksiin kohdistetussa

urakoiden viestinnässä. Kuntien jätelaitokset ovat tarjonneet kuljetusalaa edustaville järjestöille ja yrityksille lisää vuoropuhelua kuljetushankintojen kriteeristön kehittämiseksi ja yhteistyön parantamiseksi.

37 § Kiinteistön haltijan järjestämä saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus

Näkemyksemme mukaan myös saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus tulisi säätää kunnan järjestämisvastuulle. Näin ollen jätelain 37 § voitaisiin poistaa tarpeettomana, mikä selkeyttäisi edelleen vastuunjaon sääntelyä, poistaisi tulkinnanvaraiset kuljetusjärjestelmäpäätökset ja olisi ennen kaikkea perusteltua ympäristöterveyden kannalta.

Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa kunta kilpailuttaa lietteen kuljetuksen toimijoita, joilla on tehtävään soveltuva kuljetuskalusto, ja varmistaa ajonohjauksjärjestelmällään, että liete haetaan kaikilta kiinteistöiltä oikea-aikaisesti ja että liete päättyy asianmukaiseen vastaanottoipaikkaan.

Pidämme kuitenkin kannatettavana, että saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmää tarkastellaan tässä vaiheessa erillään kiinteistä jätteistä. Lietteen kuljetus vaatii erilaisen kuljetuskaluston, eikä se siten ole yhdistettävissä kiinteän jätteen kuljetusjärjestelyihin. Asiakkaiden erityiset tarpeet tyhjennysten ajankohdalle tai muille palvelun erityispiirteille voidaan silti yhtä hyvin toteuttaa kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa.

Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa, jo saatujen kokemusten perusteella, kaikki asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä syntyvä liete saadaan systemaattisesti asianmukaiseen käsittelyyn ja lietteen epäasianmukaisesta käsittelystä aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset pienenevät.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa logistiikka on mahdollista suunnitella tehokkaasti, mikä pienentää kuljetusten aiheuttamia päästöjä. Kunnan järjestämässä lietekuljetuksessa jätevedenpuhdistamoiden toiminnan suunnittelu ja ennakointi paranee, kun lietteet saapuvat puhdistamoille tasaisesti ja etukäteen tiedossa olevan rytmin mukaan. Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa lietteiden jätehuollon hallittu kokonaisketju varmistaa seurannan ja valvonnan, eikä jätehuoltoviranomaisen tai ympäristönsuojeluviranomaisen tarvitse osoittaa seurantaan ja valvontaan muita resursseja. Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa lietteen jätehuoltoa koskevat jätemaksut vahvistetaan taksassa, noudattaen jätelaisissa säädettyä kunnan jätemaksua ja sen perusteita koskevia säännöksiä. Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa kunnan jätelaitos kehittää jatkuvasti kilpailutuksen ehtoja myös pienille yrityksille sopivaksi. Lisäksi kunnan jätelaitos kehittää jatkuvasti asiakkaalle suunnattuja palveluitaan niin lietteiden tyhjennyksen kuin muiden palveluiden osalta. Näin asiakas saa kaikki jätehuollon palvelut yhdeltä toimijalta, eli kunnan jätelaitokselta.

Mikäli kiinteistön haltijan järjestämä lietteenkuljetus päätetään kuitenkin säilyttää, katsomme edellä kuvatusti perustellen, että jätelain 13 §:n 1 ja 2 momentin mukaisten ympäristön- ja terveydensuojelun vaatimusten täyttäminen on olennainen osa kokonaisuutta. Jätelain 13 §:ssä säädetty tulee jo nykyisen sääntelyn nojalla huomioida jätehuollosta mahdollisesti ympäristölle tai terveydelle aiheutuvien riskien, kuten ympäristön pilaantumisen, minimoinnissa. Onkin perusteltua korostaa säännöksen merkitystä myös saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustoimintaan kohdistuvana säännöksenä 37 §:n yhteydessä, jotta varmistetaan eri toimijoiden ymmärrys ympäristönsuojelun korkean tason vaatimuksesta. Katsomme, että tämä ei kuitenkaan edellytä 37 §:ssä säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten muuttamista.

Mikäli kaksoisjärjestelmä päätettäisiin säilyttää, tulisi nykyiset kriteerit pitää voimassa, sillä niiden osalta on jo olemassa runsaasti lainsäädännön soveltamista ohjaavaa oikeuskäytäntöä. Kriteerien laajan uudistamisen myötä oikeudenkäyntien määrä tulisi mitä todennäköisimmin lisääntymään, mikä aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa sekä kunnissa että tuomioistuimissa. Mikäli 37 §:n edellytyksiä edellä kuvatusta huolimatta muutetaan, katsomme tarpeelliseksi todeta sen, ettei 37 §:n muutos edellytä kunnan järjestämisen saostus- ja umpisäiliölietteitä koskevan jätteenkuljetuspäätöksen tarkastelua missään muodossa.

41 § Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanottoaikaan

Ehdotetun 41.3 §:n mukaan kiinteistön haltija voisi järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen kuljetuksen, jos kiinteistö ei kuuluisi 15 §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettujen erilliskeräysvelvoitteiden tai kunnan jätehuoltomääräyksissä (91§) nimenomaisesti määriteltyjen pakkausjätteen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskevien velvoiteerajojen piiriin.

Katsomme, että ehdotetussa muodossa 41.3 § johtaa vastuunjaon hajautumiseen lakimuutoksen tavoitteiden vastaisesti. Säännös mahdollistaisi sen, että alle 5 huoneiston kiinteistöille voisi tarjota palveluita samaan aikaan sekä kunnan jätelaitos että yksityinen palveluntarjoaja. Tällainen tilanne johtaisi järjestelmän logistisen kokonaisuuden hajoamiseen ja jätteenkuljetusten lisääntymiseen pientaloalueilla, mikä lisäisi kuljetusten haitallisia ympäristövaikutuksia sekä vaikuttaisi kielteisesti asuinalueiden turvallisuuteen. Nykyisessä tilanteessa, jossa jokaisen kotitalouden jätteiden lajittelupanos on tärkeä, ei kunnallekaan tulisi asetta keinotekoisia esteitä keräyksen järjestämiseen, mikäli se on tarkoituksenmukaista toteuttaa. Osa kunnista on jo sisällyttänyt jätehuoltomääräyksiinsä myös vapaaehtoista kiinteistöittäistä keräystä koskevia määräyksiä, ja ovat kehittäneet ja/tai kehittämässä näitä kiinteistöjä koskevia palveluita. Asetuksen tai jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteita täydentävän kunnan keräyksen mahdollisuus tulisikin turvata nykyisellä tapaa asuinalueiden kiinteistöittäisessä pakkausjätteiden keräyksessä.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Näkemyksemme mukaan kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä on todettu hyväksi toimintatavaksi, joka olisi syytä vakiinnuttaa valtakunnalliseksi tavaksi toimia varsinkin kierrätystavoitteisiin pääsemisen näkökulmasta. Pakkausjätteen kerääminen tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa palvelee niin tuottajien, kuntien kuin asukkaidenkin etuja. Lausumme alla yksityiskohtaisemmin 6 ja 7 lukujen yksittäisten pykälien muutosehdotuksista.

49 a § Kunnan ja pakkausten tuottajan yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä

Näkemyksemme mukaan kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminnan kehittäminen pakkausjätteen erilliskeräyksessä on olennaista kierrätystavoitteiden saavuttamisen kannalta. Yhteistoimintavelvoite mahdollistaa nykyisen pakkausjätteiden kiinteistöittäisen erilliskeräyksen toimintamallin, jonka mukaisesti kunta jo monin paikoin järjestää pakkausten keräyksen asuinalueilta, laajentamisen koko Suomeen ja sen edelleen kehittämisen.

Pakkausjätteen keräämisen toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa mahdollistaa paremman jätteiden keräämisen kokonaissuunnittelun ja tehokkaamman logistiikan hyödyntämisen, joka palvelee niin tuottajien, kuntien, asiakkaiden kuin yhteiskunnankin etuja. Kun kunnat järjestävät seka- ja biojätteen lisäksi pakkausjätteiden keräyksen, on mahdollista järjestää pakkausten lisäksi muiden samaa materiaalia olevien tuotteiden yhteiskeräys (esimerkiksi muovipakkausten ja muiden muovien keräys sekä metallipakkausten ja kotitalouksien muun pienmetallin yhteiskeräys). Myös muut keräysmallit, kuten monilokerokeräys tai yhteiskeräys etenkin pientaloalueilta, ja kierrätykseen ohjaaminen kannustavalla jätetaksalla edellyttävät sitä, että kunnat järjestävät pakkausjätteiden keräyksen kiinteistöillä.

Kuntien ja tuottajien toimiessa lakisääteisessä yhteistyössä pakkausjätteiden keräämisessä, tilanne on myös asukkaiden kannalta merkittävästi parempi, sillä asukas saa kaikki jätehuollon palvelut yhdeltä toimijalta, kunnan jätelaitokselta. Kunnan toteuttaessa pakkausjätteen kiinteistökeräyksen, mahdollistetaan kunnalle myös jätehuollon kokonaisuuden tehokkaampi ohjaaminen ja seuraaminen, mikä ei onnistu mallissa, jossa kunta ja tuottajat keräävät kumpikin omalle vastuulleen kuuluvat jätelajit. Tehokas logistiikka optimoi kuljetusmäärät- ja reitit, mikä vähentää kuljetusten aiheuttamia päästöjä. Lakisääteisen yhteistyön malli mahdollistaa kokonaisvaltaisen neuvonnan ja palveluntarjonnan kiinteistöille: asukkaat voisivat olla kaikissa jätehuoltoon liittyvissä asioissa jatkossa yhteydessä kunnalliseen jäteyhtiöön, joka hoitaisi keskitetysti palvelut ja räätälöisi niitä sopiviksi kiinteistön kokonaisuuden sekä erilliskeräykseen kohdistuvat velvoitteet ja mahdollisuudet huomioon ottaen.

Ehdotuksen mukainen malli varmistaa sen, että jätteet ohjautuvat alueellamme jatkossa jätehuoltomääräysten mukaisesti kaikilta osin osoitettuihin vastaanottoaikoihin. Lisäksi katsomme, että ehdotuksen mukainen malli varmistaa, että tuottajilta saatava korvaus päättyy sellaisenaan alentamaan asukkaiden suorittamia, pakkausjätteiden tyhjennyksistä aiheutuvia maksuja. Nykyisen jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmän jatkuessa olisi mahdotonta varmistaa, että korvaukset todella käytettäisiin siten, että niistä olisi hyötyä asukkaille.

49 b § Kunnille maksettavista korvauksista sopiminen ja pakkausten tuottajan kustannusvastuu

Toteamme, että ehdotetut, kuntien ja tuottajien yhteistoimintaa koskevat säännökset ovat perusteltuja. Yhteistoiminta, jossa tuottajien korvauksista sovitaan valtakunnallisilla sopimuksilla, varmistaa korvaustenpäättämisen läpinäkyvästi asukkaiden hyödyksi.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

78 § Kunnan jätemaksu

Katsomme, että pykälän muuttaminen toimii kokonaisuuden näkökulmasta hyvin, mikäli myös pakkausjätteiden lakisääteinen yhteistyö kuntien ja tuottajien kesken toteutuu ehdotetulla tavalla ja mikäli jätteenkuljetusjärjestelmään kohdistuva hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettu uudistus toteutuu. Ainoastaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta päättää täysimääräisesti asukkaiden maksamista tyhjennysmaksuista kattaen sekä jäteastioiden kuljetuksen että jätteen käsittelyn.

91 § Kunnan jätehuoltomääräykset

Pidämme valittua sääntelyratkaisua perusteltuna esitetty kokonaisuus (ml. kunnan järjestämä jätteenkuljetus kiinteissä jätteissä) huomioiden. Ehdotettu asetuksen ja jätehuoltomääräysten yhdistelmä täydentävät toisiaan. Yhdistelmä mahdollistaa paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanoa pohdittaessa.

Huomautamme, että säännöksen perusteluihin tulee kuitenkin lisätä maininta kunnan mahdollisuudesta antaa asukkaille vapaaehtoista erilliskeräystä koskevia määräyksiä velvoittavan erilliskeräyksen ohella. On tärkeää, että velvoittavien säännösten ohella jätelailla tuetaan kuntien mahdollisuuksia asukkaiden vapaaehtoisuuteen perustuvien palveluiden tason parantamiseen silloin, kun se on ympäristöllisesti kestävä ja kustannustehokasta sekä tuo lisäarvoa asukkaille.

143 § Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus merkitä pykälässä tarkoitettuun rekisteriin 41 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä.

Toteamme, että kyseessä on uusi tehtävä kunnan jätehuoltoviranomaiselle ja vaikuttaa myös olemassa olevien kuljetusrekisteriohjelmien päivittämistarpeeseen. Muutokselle olisi hyvä määritellä siirtymäaika, koska se edellyttää järjestelmämuutoksia ja -kehitystä. Kyseenalaistamme viranomaisia erittäin työllistävänä muutosehdotuksen perusteluihin kirjatun kohdan ”Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään kaksi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.” Kyseessä ei ole sellainen tieto, joka ei voisi olla rekisterissä viisi vuotta tietosuojasetuksen näkökulmasta. On myös kyseenalaista olettaa, että kiinteistö ilmoittaa aktiivisesti kompostointikäsittelyn päättyneeksi kiinteistöllään. Omistajanvaihdostilanteeseen saattaa liittyä näitä muutoksia, mutta ne tulevat tietoon lähinnä uuden omistajan myötä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Ehdotetuilla muutoksilla jäteasetukseen säädettäisiin aiempaa tarkemmat velvollisuudet yhdyskuntajätteen erilliskeräyksestä. Kiinteistökohtaista erilliskeräystä koskevat vähimmäisvaatimukset asetettaisiin mahdollisimman samantasoisina asuinkiinteistöille sekä hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteen haltijoille. Ehdotuksen mukaan kunnan olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pienikokoisen metallijätteen ja muun biojätteen kuin puutarha- ja puistojätteen erilliskeräys ja kierrätys sekä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausten erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi yli 10 000 asukkaan taajamassa asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin järjestettävä

jokaiselta kiinteistöltä viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Kunnan mahdollisuudesta poiketa velvoiterajoista säädetäisiin jätelain 91 §:ssä.

Näkemyksemme mukaan velvoiterajojen asettaminen sekä kotitalouksille että muille jätteenhaltijoille on tarkoituksenmukaista, ja ehdotetut erilliskeräysvelvoiterajat ovat perusteltuja kierrätysastetavoitteiden saavuttamiseksi sillä edellytyksellä, että kunnalle jätetään laissa poikkeamismahdollisuus tarvittaessa asetukseen säädetyistä. Korostamme, että kunnille olisi hyvä myös muutetussa lainsäädännössä jättää mahdollisuus määritellä asetuksissa säädettäviä velvoitteita laajemmalle ulottuvasta, kiinteistöittäisestä pakkausjätteiden keräyksestä. Näin kaikille asukkaille annettaisiin mahdollisuus itse tukea kierrätystavoitteisiin pääsemistä.

Pidämme ehdotettuja erilliskeräysvelvoiterajoja yhdistettynä kunnan poikkeamismahdollisuuteen perusteltuna. Pidämme erittäin tärkeänä velvoitteiden asettamista myös hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan kiinteistöille, jotta kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet eivät jää pelkästään asukkaiden kustannettavaksi. Asumisessa syntyvien jätteiden erilliskeräyksen tehostamisen lisäksi yhdyskuntajätteen kierrätysasteeseen vaikuttaa merkittävästi myös elinkeinoelämän toimijoilta erilliskerätyt jätelajit sekä muut elinkeinoelämän vastuulla olevat, kiertotalouden toteutumista edistävät toimenpiteet.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Katsomme, että vaikutusten arvioinnissa esitetyt tulokset ovat hyvin johdonmukaisia ehdotettuihin säännöksiin nähden. Varsinkin tausta-aineistona olleet vaikutusarvioinnin raportit ovat huolellisesti laadittuja ja tarjoavat sekä faktatietoa että perusteltuja arvioita ehdotuksen vaikutuksista. Vaikutusten arviointi perustuu lainvalmistelussa ja työryhmytyössä tehtyihin arvioihin sekä selvityksiin ja katsomme, että ehdotettu sääntelykokonaisuus vastaa sitä, mitä vaikutusten arvioinnista saatujen tulosten perusteella tulisi ottaa huomioon.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Kiitämme hyvin valmistellusta hallituksen esitysluonnoksesta ja toteamme, että kokonaisuutena tarkastellen ehdotettu esitys on hyvin perusteltu, ja on tärkeässä roolissa EU:n jätesäädöspaketin mukaisten kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Näkemyksemme mukaan olisi tärkeää edistää etenkin seuraavien ehdotuksessa esitettyjen ohjauskeinojen toteuttamista: jätteenkuljetusten siirtäminen kokonaisuudessaan kuntien tehtäväksi, kuntien ja tuottajien lakisääteinen yhteistyö pakkausjätteiden erilliskeräyksessä sekä erilliskeräysvelvoitteista säätäminen.

Sjöberg Anne
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy

